

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษา

บ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

Strengthening of production saving group Of Bannaprag,

Khlongkhang, Natawi, Songkhla

จารึก แก้วมณี

Jareuk Kaewmanee

ไมตรี อินทรีย์

Mitree Intria

การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

Integrated Local Development Learning Institute For Everyone

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษานาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนบ้านนาปรัง 2) เพื่อศึกษาการก่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐาน การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง 4) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชากรเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 30 คน แบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านสังคมและวิถีชีวิต ชุมชนบ้านนาปรัง เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันหันมาประกอบอาชีพทำสวนยางพารามากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ของคนได้เปลี่ยนไป แต่ก็ยังคงมีวิถีชีวิตดั้งเดิมแบบสังคมชนบท ด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้จากสวนยางพารา และมีผลไม่ตามฤดูกาลบ้าง

2) การก่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง พบว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง มีการริเริ่มดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเพื่อออมเงินในชุมชน โดยการผลักดันของกรมการพัฒนาชุมชนในปี พ.ศ.2533

3) ปัจจัยพื้นฐานการบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เนื่องจากคณะกรรมการและสมาชิกให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ระบบการดำเนินการมีหลักฐานชัดเจน ตรวจสอบได้

4) กระบวนการจัดการและการทำงานให้ประสบผลสำเร็จเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิก ด้วยการประชุมอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างความเข้มแข็ง

Abstract

This article is part of a research paper titled “Strengthening the savings group for production A case study of Ban Na Prang, Khlong Kwang Sub-district, Na Thawi District, Songkhla Province”. The objectives were 1) to study the context of the Naprang community 2) to study the formation of a savings group for the production of Ban Na 3) to study the fundamental factors. Management of the Naprang Home Production Savings Group 4) to study the management process of the Naprang Home Production Savings Group. The research population was Key Contributor Target Population about the strengthening of the savings group for production The researcher selected a sample of 30 people in total. by selecting those who can provide true and complete information according to the research objectives Research instruments were interview forms, questionnaires, group discussions. The results showed that.

1) Social and way of life Ban Na Prang Community It was originally an agricultural community. Most of the population is mainly engaged in farming. But at present, turn to more careers in rubber plantation. The living conditions of people have changed. but still has a traditional way of life like a rural society In terms of economy and culture, it was found that most of the population had income from rubber plantations. and some seasonal fruits.

2) Creation of a savings group for the production of Naprang houses found that the savings group for the production of Naprang There was an initiative to set up a group to save money in the community. By the push of the Department of Community Development in 1990.

3) Fundamentals of the management of the Naprang Home Production Savings Group found that the factors that contributed to the strength of the production savings group Because the committee and members cooperate in carrying out activities regularly. The operating system has clear evidence that can be verified.

4) The process of managing and working to achieve the strength of the group by creating a learning process and creating awareness among members. with regular meetings.

Keywords : strengthening

บทนำ

ประเทศไทยดำเนินนโยบายและทิศทางในการบริหารงานภายใต้กรอบการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก จากปี พ.ศ.2504 จนถึงปัจจุบัน การพัฒนาของประเทศไทยแม้จะประสบความสำเร็จในภาพรวมและได้เปลี่ยนวิธีการพัฒนาของประเทศไทยไปสู่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมใหม่ หรือระบบการผลิตเพื่อการค้า (Market Economy) การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหากำไรและความเจริญแต่ผลที่เกิดจากการพัฒนานั้นแม้เศรษฐกิจขยายตัวเติบโตดี แต่สังคมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืน ส่งผลให้ในปี 2540 ประเทศต้องประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ จึงนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาใหม่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-10 (พ.ศ.2540-2554) โดยแผนพัฒนาฉบับที่ 8 เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ปรับเปลี่ยนกลวิธีการพัฒนาเป็นแบบองค์รวม และให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนา โดยเน้นเรื่องการพัฒนาคน ศักยภาพชุมชนและคุณภาพชีวิตของคน ความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) ต่อมาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่ยังคงยึดแนวทางการพัฒนาสู่ความสมดุลและยั่งยืนและอันเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางเพื่อการพัฒนาประเทศ ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุข (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) จนมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังคงยึดกระบวนทัศน์การพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างสมดุลและมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในมิติใหม่ด้วยการพัฒนาเรื่องนวัตกรรมของชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งยั่งยืน และยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศโดยเน้นการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นจากชุมชนเพื่อเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560-2564)

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 (กรมการพัฒนาชุมชน สำนักพัฒนาทุนและองค์กรเงินชุมชน, 2552) โดยศาสตราจารย์ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธีอดีตอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ได้เริ่มทดลองดำเนินการครั้งแรก 2 แห่งคือ ที่ตำบลขามเฒ่า อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดสุโขทัย และที่ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตรเครดิตยูเนียนและสินเชื่อเพื่อการเกษตรโดยใช้ เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนทำให้คนมีคุณธรรมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้ออาทรแบ่งปันซึ่งกันและกันเกิดกระบวนกรเรียนรู้การทำงานร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเสียสละส่วนใหญ่เคารพในกฎกติกาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการเงินทุนของตนเองเพื่อจัดสรรผลประโยชน์และจัดเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกทำให้ชุมชนมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพเป็นของตนเองลดการพึ่งพิงแหล่งทุนจากภายนอกชุมชน ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นทั่วประเทศ เป็นองค์กรชุมชนที่ได้รับความนิยมในการจัดตั้งมากที่สุด คิดเป็น 45% หรือเกือบครึ่งหนึ่งขององค์กรชุมชนทั้งหมด

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง ตำบลคลองขาว อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขนาดเล็กที่มีการผลักดันในการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเพื่อออมเงินในชุมชน จัดตั้งขึ้นเมื่อ

วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2533 เป็นสัจจะจำนวน 212,000 บาทโดยนายวิเชียร คำแก้ว พัฒนาการและการสนับสนุนของกรมพัฒนาชุมชน ได้ให้คำแนะนำ ชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออม สะสมเงินทุนในการประกอบอาชีพ สร้างสวัสดิการแก่สมาชิกและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว มีนายปลื้ม ด่วงครุฑ เป็นประธานก่อตั้ง ต่อมาเป็นนางทึ่ง ประทีปเกาะ, นายนิคม ปลอดภัย, นางสาววิญญู จินกลับ ระยะแรกจัดตั้งและดำเนินการโดยการสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลในชุมชนที่สนใจเพียง 53 คน และมีเงินทุนเริ่มต้นจากเงินสัจจะจากสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งเท่านั้น แต่ด้วยความร่วมมือร่วมใจและการตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้ปัจจุบันมีประชาชนในชุมชนสนใจเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 1,605 คน สิ้นทรัพย์กลุ่มออมทรัพย์สะสมเพิ่มมากขึ้นถึงกว่า 57 ล้านบาท พร้อม ๆ กับกลุ่มออมทรัพย์ฯ ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการจากเดิมที่ยึดติดกับรูปแบบตามที่หน่วยงานของรัฐชี้แนะโดยเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีความเหมาะสมต่อสภาพการดำเนินการบริหารจัดการและสภาพที่แท้จริงของชุมชน โดยกำหนดให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มต้องไม่มีตำแหน่งทางการเมือง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ อีกทั้งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์ฯ และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันได้ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนสำคัญของชุมชนในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนเกื้อหนุนให้การดำเนินกิจกรรมในองค์กรชุมชนประเภทอื่นในชุมชนสามารถเติบโตได้อย่างเข้มแข็งนำไปสู่การพึ่งพากันในชุมชนและเกิดเป็นเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบริบทของชุมชนและการก่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง หมู่ที่ 1 ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ในประเด็น บริบทชุมชน การก่อเกิดชุมชน ปัจจัยพื้นฐานและกระบวนการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแห่งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการก่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐาน การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง
4. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษาบ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เป็นการถอดบทเรียนความเข้มแข็งของกลุ่มโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 5 ราย ตามรูปแบบโครงสร้างการบริหารกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม จำนวน 25 ราย ที่เป็นสมาชิกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี แบบเฉพาะเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยกันหลายวิธี ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม และวิธีการวิจัยเอกสาร รวมทั้งการสนทนากลุ่ม

สรุป ผลการวิจัย

1. บริบทชุมชนบ้านนาปรัง

ประวัติความเป็นมา ตำบลคลองขวาง เป็นตำบลที่มีราษฎร เข้ามาอาศัยอยู่ เมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้วชาวบ้านกลุ่มแรกได้เข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านคลองไชน่า (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นบ้านคลองไข่มุก) ประมาณ 12 ครั้วเรือน และได้มีราษฎรอพยพมาจากถิ่นฐานอื่นมากขึ้น หมู่บ้านได้ขยายออกเป็นบ้านนาปรัง และบ้านช้างไห้ ซึ่งในขณะนั้นพื้นที่ของตำบลคลองขวางรวมอยู่กับตำบลปลักหนู ต่อมาเมื่อมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นได้แยกออกจากตำบลปลักหนู เป็นตำบลคลองขวาง เมื่อปี พ.ศ. 2523 เหตุที่ตั้งชื่อตำบลคลองขวาง เพราะชาวบ้านออกไปล่าสัตว์และได้พบกวางอยู่ในลำคลอง และเป็นบ้านที่อยู่กึ่งกลางของตำบล จึงได้เรียกชื่อนี้มาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาบ้านนาปรัง เมื่อปี พ.ศ. 2244 มีคนกลุ่มแรกที่อพยพมาจากตำบลปลักหนู โดยหนีโรคระบาดมา ได้ตั้งถิ่นฐานที่บริเวณนี้ มีการประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำนาได้ตลอดทั้งปี เพราะมีน้ำอุดม สมบูรณ์ ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านนาปรัง” จนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลผู้นำชุมชน การปกครองของหมู่บ้าน การปกครองบ้านนาปรัง ภายใต้การปกครอง ของนายสมปรารถนา ไชยสุโข ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านนาปรังได้มีแบ่งเขตรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้นำมีบทบาทในการบริหารคนกลุ่มย่อย ช่วยดูแลซึ่งกันและกัน และสามารถทราบปัญหาความต้องการได้ชัดเจน ในแต่ละเขตความรับผิดชอบ โดยแบ่งเป็น 11 เขต

2. การก่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง ตำบลคลองขวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ประวัติความเป็นมา จากจุดเริ่มต้นของการออม สู่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน นาปรัง หมู่ที่ 1 ตำบลคลองขวางได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2533 โดยมีนายวิเชียร คำแก้ว พัฒนาการประจำตำบลคลองขวาง ได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ถึงแนวคิด วิธีการแก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริมให้ประชาชนมีแหล่ง

เงินทุนในการประกอบอาชีพ สร้างจิตสำนึก ให้รู้จักการอดออม และสร้างสวัสดิการแก่สมาชิก ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว มีอาชีพ มีเงินทุน ได้รวมรวมสมาชิกที่เห็นความสำคัญ จำนวน 53 คน กำหนดให้สมาชิกออมได้อย่างต่ำ 50 บาท สูงสุด 500 บาท/คน ใน 1 ปี สามารถมีเงินสัจจะสะสมจำนวน 202,000 บาท มีนายปลื้ม ด่วงครุฑ เป็นประธาน และลาออกเมื่อปี 2534 สมาชิกกลุ่มได้คัดเลือกนางทั้ง ประทีปเกาะ ทำหน้าที่เป็นประธานจนถึงปี 2550 ในขณะนั้น สมาชิกเริ่มเล็งเห็นประโยชน์ของกลุ่มมากขึ้น จึงทำให้มีสมาชิกเพิ่มขึ้น เงินสัจจะเพิ่มขึ้น กลุ่มจึงได้จัดกิจกรรมการกั๊ยมเงินทุนไปประกอบอาชีพ คณะกรรมการได้พัฒนาตนเองศึกษาดูงานกลุ่มอื่น ๆ จนทำให้ระบบการจัดการเงินของกลุ่มมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง ได้ประสบผลสำเร็จ โดยใช้คติที่ว่า “ เก็บออม 1 ส่วนเศรษฐกิจพอเพียง หล่อเลี้ยงชีวิต สู้อนาคตรุ่งเรือง ” ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังมีสมาชิก จำนวน 1,622 คน ได้ขยายสมาชิกไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง คือหมู่ที่ 1, 2 และ 3 ตำบลคลอง กวาง เงินสัจจะสะสม 65,986,100 บาท บริหารโดยคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหารงานจัดการองค์กร สำหรับสถานที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง เดิมใช้อาคารชั่วคราวของวัดนาปรัง เป็นที่ทำการ ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. 2551 มติที่ประชุมสมาชิกเห็นว่ามีสมาชิกขึ้นมาก เห็นชอบให้ก่อสร้างทำการใหม่ เป็นอาคารถาวร 2 ชั้น ในเนื้อที่ 3.5 ไร่ งบก่อสร้าง 4,600,000 บาท จาก โดยใช้เงินรายได้ กำไรของกลุ่มฯ จำนวน 3,700,000 บาท และสมทบจากกองทุนหมู่บ้าน 100,000 บาท ศูนย์สาธิตการตลาด 80,000 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น ประมาณ 4,600,000 บาท คณะกรรมการบริหารกลุ่มมาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกกลุ่มอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี จำนวน 28 คน ดำเนินการทุกวันที่ 2 ของเดือนตั้งแต่เวลา 08.30 น.- 12.00 น.และประชุม คณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง มีจำนวน 4 คณะ

3. ปัจจัยพื้นฐาน การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง

จากการสัมภาษณ์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังที่ทำการกลุ่ม ตั้งอยู่ที่ บ้านนาปรัง หมู่ที่ 1 ตำบลคลองกวาง อำเภอนาหว้า จังหวัดสกลนคร นางสาววิญญู จินกลับ อายุ 57 ปี ให้ข้อมูลดังนี้ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม 1) เพื่อส่งเสริมและฝึกนิสัยการประหยัดและอดออมของประชาชน 2) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพหรือมีความเดือดร้อน จำเป็นเร่งด่วน 3) เพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน 4) เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) เพื่อให้คนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันสร้างความรัก ความสามัคคี ในชุมชน 6) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาเศรษฐกิจ ใช้เงินเป็นเครื่องมือพัฒนา โดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ ดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความเสียสละ เพื่อส่วนรวม 3) ความรับผิดชอบร่วมกัน 4) ความเห็นอกเห็นใจต่อกัน 5) ความไว้วางใจกัน

การปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการส่งเสริมการพัฒนาคน สังคมและเศรษฐกิจชุมชน และให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม

โครงสร้างของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็ง จากการสัมภาษณ์ นายเฉลิม ด่วงครุฑ อายุ 59 ปี รองประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง และนางสมพร อินทรสงเคราะห์ อายุ 47 ปี และสมาชิกกลุ่มฯ ให้ข้อมูล

เกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มๆ ว่า ประธานกรรมการ มีหน้าที่เป็นประธานในการประชุมสมาชิก การประชุมคณะกรรมการบริหารคณะกรรมการอำนวยการ ตัดสินชี้ขาดในกรณีพิพาทและมติที่ประชุมยังไม่มีข้อยุติ ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในชุมชน และเป็นผู้มีอำนาจลงนามรับรองการเงิน สมุดเช็ค สมุดเงินฝากและเอกสารทางการเงินของกลุ่มของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกำกับดูแลให้คณะกรรมการ สมาชิกเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ รองประธาน มีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แทนเมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้รวมถึงปฏิบัติการกิจอื่น ๆ ตามที่ประธานมอบหมาย เสรฐภินิหาร มีหน้าที่รับผิดชอบการเงิน และบัญชีของกลุ่ม ควบคุมดูแลเอกสารทางการเงินต่าง ๆ เป็นผู้ลงนามในสมุดธนาคาร สมุดเช็ค ใบรับจ่ายเงิน และควบคุมดูแลการเงินและบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เลขานุการ ทำหน้าที่ จัดบันทึกรายงานการประชุม เก็บรักษารายงาน เอกสารต่าง ๆ ออกหนังสือเชิญประชุมกำหนดวาระการประชุม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการ

4. กระบวนการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังได้บันทึกเก็บข้อมูลการดำเนินงานไว้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการรายงานผลกิจการทางการเงินเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบกำไร ขาดทุน เพื่อเป็นการแสดงสถานะทางการเงินของกลุ่ม

การดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังมีบทบาท ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพบว่า เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมแก่งค์กรชุมชนประเภทอื่น อาทิ กลุ่มน้ายาง และศูนย์สาธิตการตลาดนาปรัง กลุ่มผู้ขายบ้านนาปรัง วัด โรงเรียน ให้สามารถดำเนินการและเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งก่อให้เกิดเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การพัฒนาในระดับกลุ่ม/องค์กรชุมชนและการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบริบทชุมชนบ้านนาปรัง ข้อมูลบริบทชุมชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง จากการศึกษา พบว่า 1) ด้านสังคมและวิถีชีวิต พบว่า ชุมชนบ้านนาปรัง เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันหันมาประกอบอาชีพทำสวนยางพารามากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ของคนนั้นได้เปลี่ยนไป แต่ก็ยังคงมีวิถีชีวิตดั้งเดิมแบบสังคมชนบท มีความเอื้ออาทร มีความสามัคคี ยึดมั่นในหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอ อีกทั้งยังมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ ชุมชนบ้านนาปรัง จึงนับว่าเป็นชุมชนหนึ่งที่มีทุนทางสังคมและพร้อมที่จะบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนได้ 2) ด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้จากสวนยางพารา และมีผลไม่ตามฤดูกาลบ้างภายในชุมชนยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถทำให้คนรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดรายได้เสริม เช่น การทำจักสาน การทำขนม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังจึงเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่ดีขึ้นมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ มีการออม อีกทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ก็ยังส่งผลให้เกิดการ

ทำงานร่วมกัน ทำให้คนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนี้ล้วนเป็นวัฒนธรรมชุมชนที่คนในชุมชนได้ส่งสมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งปัจจุบัน คนในชุมชนยังมีการร่วมกันอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนไว้ได้ เช่น ประเพณีชักเรือพระหลังวันออกพรรษา ดังนั้นชุมชนบ้านนาปรัง นับว่าเป็นชุมชนที่มีทุนชุมชนและทุนทางสังคมอยู่มากพร้อมจะรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศและสามารถแก้ไขได้อย่างยั่งยืน

สำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังมีการวางแผนแบบเป็นทางการ คือ เป็นแผนที่มีการระบุเป็นลายลักษณ์อักษรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและกำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป้าหมายสำคัญที่มีการระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มต่างรับรู้ และยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเร่งเสริมและสนับสนุนให้รู้จักการประหยัด ออมเงินในระบบกลุ่มและเพื่อสร้างกระบวนการพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังมีการวางแผนแบบแผนระยะสั้น คือ แผนที่มีระยะเวลาการใช้ภายใน 1 ปี หรือน้อยกว่า 1 ปี

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และคณะกรรมการบริหารร่วมออมทรัพย์ ซึ่งสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ (สมาชิกก่อตั้งและสมาชิกสมทบ) และสมาชิกวิสามัญ (กลุ่มน้ำยาง และศูนย์สาธิตการตลาดนาปรัง) รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,605 คน

ปัจจัยพื้นฐาน การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยพื้นฐานการบริหารจัดการกลุ่มฯ พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คณะกรรมการและสมาชิกให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ระบบการดำเนินการมีหลักฐานชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นปัจจุบัน สามารถควบคุมการปฏิบัติงานได้ ด้านการบริการกิจกรรมและสวัสดิการทั่วถึง รวดเร็ว ชัดเจน มองเห็นได้เป็นรูปธรรม การบริหารจัดการ โปร่งใส ตรวจสอบได้ส่งเสริมและพัฒนาด้านการเรียนรู้แก่กรรมการและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังได้รับความร่วมมือ และสนับสนุน จากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนเป็นอย่างดี คณะกรรมการทุกคนสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก และราษฎรทั้งในและนอกพื้นที่

ผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารจัดการที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านการชี้นำ ด้านคณะกรรมการ ด้านการควบคุม และด้านการจัดองค์กร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ปัจจัยด้านสมาชิก และด้านการวางแผนดำเนินงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในระดับปานกลางความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรังที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่าปัจจัยการจัดองค์กร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ในระดับสูง

จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มออม

ทรัพย์ฯ มีการพัฒนาคน สังคมและเศรษฐกิจของชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์สามารถพัฒนาสมาชิก เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ เห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจจากการเข้าร่วมกลุ่ม ออมทรัพย์ฯ นอกจากนี้ยังมีแหล่งเงินทุนที่สามารถกู้ยืมไป

กระบวนการจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาปรัง กระบวนการจัดการและการทำงานให้ประสบผลสำเร็จเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิก ด้วยการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ชี้แจงการดำเนินงานและร่วมกันแก้ไขปัญหาและหาแนวทางแก้ไข ให้สมาชิกแสดงความเป็นเจ้าของ กิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาข้อสรุปอย่างสม่ำเสมอ คณะกรรมการ ต้องเป็นผู้ที่เสียสละรับผิดชอบต่อหน้าที่และตรงต่อเวลาเอกสาร ข้อมูลหลักฐานเก็บเป็นระบบหมวดหมู่สะอาด เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน การบริหารจัดการและการดำเนินงานต้องโปร่งใสชัดเจน มีหลักฐานตรวจสอบได้ การประชุมสมาชิกปีละ 2 ครั้ง เพื่อแจ้งความเคลื่อนไหวของกลุ่มในทุกด้านให้สมาชิกทราบ มีการแบ่งหน้าที่ รับผิดชอบของคณะกรรมการ ชัดเจน คณะกรรมการทุกคนต้องเก็บความลับด้านการเงินของสมาชิก เว้นแต่ได้รับอนุญาต และเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเท่านั้น หากมีข้อร้องเรียนต้องตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูล และประชุมรับดำเนินการแก้ไขโดยด่วน สร้างความสามัคคี รับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น มี เหตุ มีผล ลดความขัดแย้งของกลุ่ม ร่วมกันหาข้อยุติเพื่อความสามัคคี ทำงานเป็นทีม ไม่แบ่งแยก เพื่ออนาคต ก้าวต่อไปเป็น สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นปัจจัยอันดับที่ 3 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิตบ้านนาปรัง เนื่องจากการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก และใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ ความเห็นอก เห็นใจ สอดคล้องกับบริบทชุมชน และทำกิจกรรมของกลุ่มตามความต้องการของสมาชิก ร่วมแรงร่วมใจทำให้ กลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ **สุนัชชนันท์ วิริชัยธนโชติ (2558)** พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน คือ ด้านการบริหาร ความสำเร็จในกลุ่มเกิดจากสมาชิกเองและ ความเชื่อมั่นในศักยภาพการบริหารงานของกรรมการและความสามารถในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ

1. นโยบายการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกของกลุ่มเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม เช่น การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาล
2. นโยบายเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มโดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน
3. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตในด้านอื่น ๆ เช่น ต้นเงินทุนหมุนเวียน ด้านการตลาด ด้านกิจกรรมกลุ่ม และกฎระเบียบของกลุ่ม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางการบริหารงาน

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2556). การปฏิบัติงานส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสำหรับ
เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). การพัฒนาองค์กรภาคประชาชน.วารสารพัฒนาชุมชน 5 (พฤษภาคม) : 12.
- สุนัชนันท์ วิรัชย์ธนโชติ. (2558). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ต.หนองบอนแดง
อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.